

PŘÍLOHA Č. 2

WALDORFSKÁ MATEŘSKÁ A ZÁKLADNÍ ŠKOLA, BRNO

Rozhovor proběhl v březnu 2016 na Waldorfské škole s paní učitelkou Martinou Bielíkovou. S jejím souhlasem zde uvádím přepis vedeného rozhovoru.

Otázky do rozhovoru

1. Jaký byl prvotní podnět pro vznik přírodní zahrady?
2. Kde jste se o přírodních zahradách dozvěděli, popřípadě, kde jste čerpali inspiraci?
3. Jaká je finanční náročnost pro vznik přírodní zahrady?
4. Kdo se podílel na vzniku zahrady?
5. Jak reagovala / reaguje veřejnost na tento styl zahrady?
6. Setkali jste se s negativními ohlasy na změnu zahrady?
7. Jak je zahrada nápomocná ve výuce dětí, popřípadě, jak probíhá výuka v zahradě?
8. Jak probíhá celoroční péče o zahradu?
9. Pěstujete-li s dětmi jedlé plodiny, mohou pak své vypěstované plody ochutnat?
10. Jaká je finanční nákladnost, popřípadě fyzická náročnost na údržbu zahrady ve srovnání s běžnou zahradou?
11. Který prvek v zahradě je nejvíce oblíbený / využívaný?
12. Jak hodnotíte přírodní zahradu ve vztahu k dětskému rozvoji?
13. Doporučili byste přírodní zahradu i ostatním školským zařízením?

Odpovědi

1. S prvotním návrhem na přetvoření zahrady v přírodním stylu přišla maminka našich dvou dětí, paní Václavíková. Později se stala koordinátorkou celého projektu a dodnes s naší školou spolupracuje, přestože její děti školu již vyšly.
2. Jak jsem již zmiňovala, s nápadem přírodní zahrady nás seznámila paní Václavíková. V momentě, kdy se celá škola rozhodla pro realizaci, jsme začali shromažďovat informace. Navštívili jsme pár odborných konzultací a seminářů a poté postupně začali pracovat na návrhu zahrady. Abychom zahradu co nejvíce přiblížili dětem, dali jsme jim za úkol nakreslit, co by v nové zahradě chtěly. Některé obrázky byly opravdu zábavné. Byly na nich znázorněny automaty na čokoládu, sladkosti a podobné věci.

V tu chvíli jsme si uvědomili, že je čas na menší osvětu. Postupem času vznikaly smysluplnější nákresy, jako například jezírka, záhony s jedlými plodinami či různorodé herní prvky.

3. Finanční náročnost vzniku zahrady je, dle mého názoru, v podstatě stejná jako u klasické zahrady. Snažili jsme se využít stávající terén nejlépe, jak to jen bylo možné. Chtěli jsme zachovat původní ráz terénu, tudíž místy mírně nakloněný a hodně nerovný. Zahrada vznikala především za pomoci celého pedagogického sboru a jejich rodin, dětí a rodičů a mnohdy i dobrovolníků z okolí.
4. Na vzniku zahrady se podílelo více lidí. Jak jsem již zmiňovala, koordinátorkou projektu byla paní Václavíková, která nám velice pomohla spolu s celou svou rodinou. Všichni pedagogové a pracovníci školy byli taktéž zapojeni. Chybět nesměly ani děti a rodiče. Každá pomocná ruka se nám hodila.
5. Před vznikem zahrady muselo dojít k určité osvětě, představení toho, co chceme vybudovat a za jakým účelem. Někteří lidé byli nadšení, jiní byli skeptičtí, ale s tímto postojem veřejnosti se setkáte u všeho. V dnešní době všichni respektují naši zahradu a celý koncept naší výuky.
6. Neřekla bych přímo negativní ohlasy, spíš skeptické, nevěřící. Postupem času se nám podařilo lidem ukázat, v čem má naše zahrada smysl.
7. Výuka v zahradě probíhá od časného jara až do pozdního podzimu. Často chodíváme na zahradu i v zimních měsících, avšak pouze na chvíli, dle počasí. Děti zde mají předměty spojené s naukou práce na zahradě, učí se zde péči o rostliny a celkovou údržbu jednotlivých stanovišť, sází rostliny, okopávají, plevou, učí se procesy v kompostech a vodnímu cyklu v přírodě. Zahrada slouží taktéž pro výuku výtvarné výchovy, kdy děti zachycují jednotlivé životní fáze rostlin nebo se snaží zachytit svou nejoblíbenější část zahrady. Často berou pedagogové děti ven, na čerstvý vzduch, i při hodinách čtení či hudební nauce.
8. Celoroční péče o zahradu spočívá převážně v údržbových pracích, lehčí práce zvládají děti, těžší pedagogický sbor a na nejnáročnější práce zde máme pana školníka. V jarních měsících se jedná převážně o uklizení zahrady po zimě, výsadbu rostlin či přípravu záhonů, mulčování, přihnojování kompostem nebo vyčištění jezírka. V letních měsících děti převážně plevou a pečují o rostliny. Prázdninová údržba je zcela závislá na dobrovolné péči pedagogů a pana školníka. Na podzim je poté nutno zahradu připravit ke spánku čili sečeme, hrabeme listí, zazimováváme a uklízíme. V zimních měsících chodíme hlavně doplňovat krmítka nebo sledovat hříčky přírody.

9. S dětmi pěstujeme jedlé plodiny. Máme tady mrkve, jahody, někdy i rajčátka, různé druhy salátů a velké množství bylinek. Všechno, co děti vypěstují, si spravedlivě rozdělí a samozřejmě mohou i sníst.
10. Finanční nákladnost na údržbu zahrady v podstatě asi ani vyčíslit nejde. Určitou investici jsme museli vynaložit na založení, taktéž některé herní prvky byly finančně náročnější, avšak nemyslím si, že by se to nějak výrazně lišilo od klasické zahrady. Co se týče fyzické náročnosti, zde bych rozdíl určitě viděla. Vzhledem k četnosti prvků v zahradě a jejich rozmanitosti je potřeba je udržovat. V momentě, kdy s dětmi nestihneme nějakou práci dodělat, musí nastoupit učitelé.
11. Nejoblíbenější prvek v zahradě asi nejde zcela určit. Každé dítě je jedinečná osobnost a má jiné priority. Myslím si, že ve školní zahradě jsou hodně oblíbené vyvýšené záhony, vodní prvky a samozřejmě i herní prvky. Co se týče zahrady v mateřské škole, zde mají děti nejraději asi pískoviště a různé dřevěné prolézačky. Zapomenout ale nesmím ani na porosty keřů. Mnohé děti dávají přednost určitému soukromí a hledají úkryty právě tam.
12. Jak už jsem zmiňovala dříve, každé dítě je jiné. Někdo má vztah k přírodě a ke svému okolí od útlého věku, jiný ho musí budovat. Snažíme se dětem ukázat, jak důležité je, starat se o své okolí. Učíme je být trpělivými a pečlivými ve všem, co dělají. Hlavní změnu jsem zaznamenala především v tom, že si děti začaly doopravdy hrát. Nepotřebovaly žádnou pomoc ani pobízení. V momentě, kdy jsme jim poskytli různorodé možnosti, jak využít terén, kde se schovat, co překonat, začali si hry vymýšlet sami. Byli kreativnější a navzájem se povzbuzovali ke hře. Vzhledem k dlouholetým zkušenostem vím, že ač děti vyjdou od nás ze školy a nastoupí na klasickou střední školu, vždy v nich něco málo zůstane. Hlavně kladný vztah k přírodě a svému okolí. A i to málo stojí za naši snahu.
13. Popravdě už si nedovedu ani představit, že bychom tady naši zahradu neměli. Myslím si, že přírodní zahrada a možnosti, které nabízí, jsou to nejlepší, co můžeme dětem nabídnout. Nepomáhá jim jen v rozvoji, učí i nás, dospělé, jak to chodí v přírodě a jak nejlépe tyto cykly můžeme využít a přitom nezneužít. Čili ano, určitě bych doporučila.

FOTODOKUMENTACE
(Autor: Veronika Kaňoková)

Obr. 18 Suchá zídka

Obr. 19 Vodní prvek – jezírko

Obr. 20 Vyvýšené záhony – proutěné

Obr. 21 Vyvýšené záhony - dřevěné

Obr. 22 Kád' na sběr dešťové vody

Obr. 23 Hliněno-proutěná venkovní učebna